

A photograph of an industrial facility, likely a refinery or chemical plant. The scene is dominated by large, vertical and horizontal pipes, some wrapped in insulation. In the foreground, there are several pressure gauges mounted on a metal railing. To the right, there are green and blue electrical control boxes. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows, creating a sense of scale and complexity.

INDUSTRINS REFORMAGENDA

Industrins prioriterade frågor inför EU-valet

Innehåll

Industrin har lösningarna
på vår tids samhällsutmaningar 7

Stärk förutsättningarna för en innovativ och konkurrenskraftig industri

Värna konkurrens och lika spelregler
för en välfungerande inre marknad 8

Underlätta tillgång till kompetens och reglera
arbetsmarknaden effektivt 9

Möjliggör framtidens råvaruförsörjning 10

Säkra fossilfri el till konkurrenskraftiga kostnader 11

Satsa på industrirelevant forskning och utveckling 12

Skapa innovationsvänliga regelverk
med minskad regelbörda 13

Underlätta handel med omvärlden som nyckel
till stärkt försörjningstrygghet 14

Ett Sverige som talar med en enad röst i EU 15

En innovativ och konkurrenskraftig industri är avgörande för Sverige och Europas välfärd. En industri som driver den gröna och digitala omställningen, som stärker resiliensen och som säkrar våra säkerhetspolitiska intressen. Sverige behöver ett EU som skapar bästa möjliga förutsättningar för industrin att bidra till att uppnå högt satta politiska och ekonomiska målsättningar. Det arbetet bör inledas nu och prioriteras av EU under kommande mandatperiod.

Sammanfattning

Industrin befinner sig i en global kapplöpning om att ta fram lösningarna på vår tids samhällsutmaningar. För att leda utvecklingen krävs en EU-politik som river hinder och stärker ramvillkoren för en konkurrenskraftig europeisk industri. Sverige har en viktig roll i detta och svensk industri vill bidra till ett starkare Sverige inom ett starkare EU.

- Värna konkurrens och lika spelregler för en välfungerande inre marknad.
- Underlätta tillgång till kompetens och reglera arbetsmarknaden effektivt.
- Möjliggör framtidens råvaruförsörjning.
- Säkra fossilfri el till konkurrenskraftiga kostnader.
- Satsa på industrirelevant forskning och utveckling.
- Skapa innovationsvänliga regelverk med minskad regelbörda.
- Underlätta handel med omvärlden som nyckel till stärkt försörjningstrygghet.

**Jenny Svärd, vd
Bygghandelsindustrierna**

**Lena-Liisa Tengblad, vd
Gröna arbetsgivare**

**Eva Glückman, vd
Grafiska Företagen**

**Per Hidesten, vd
Industrierbetsgivarna**

**Björn Hellman, vd
Livsmedelsföretagen**

**Cecilia Nykvist, vd
(fr o m 1 mars 2023)
TEKO, Sveriges Textil-
och Modeföretag**

**David Johnsson, vd
TMF, Trä- och Möbelföretagen**

**Ellen Einebrant, vd
Återvinningsindustrierna**

**Jonas Hagelqvist, vd
IKEM - Innovations- och
Kemiindustrierna**

**Viveka Beckeman, vd
Skogsindustrierna**

**Mårten Sohlman, vd
SBMI, Sveriges
bergmaterialindustri**

**Pia Sandvik, vd
Teknikföretagen**

**Maria Sunér, vd
Svemin**

**Annika Roos, vd
Jernkontoret**

Industrin har lösningarna på vår tids samhällsutmaningar

EU har sannolikt aldrig varit så viktigt för Sverige som det är idag. De största utmaningarna vi står inför, såsom omställningen och den osäkerhet som råder i vår omvärld kräver en stark och enad europeisk röst. Den inre marknaden är svenska företags hemmamarknad den svenska exportindustrins globala konkurrenskraft har stärkts genom det nätverk av frihandelsavtal som i tar del av genom EU-medlemskapet.

”Att EU har en ledande roll i arbetet med klimatutmaningen är självklart för industrin.”

Att EU har en ledande roll i arbetet med klimatutmaningen är självklart för industrin. Samtidigt är det många inom industrin som ser med oro på EU:s industripolitiska utveckling. Under senare år har vi sett tydliga tendenser till ökad centralstyrning av den europeiska ekonomin och övertro till att statsstöd bygger konkurrenskraft. Vi ser mer detaljreglering i EU:s lagstiftning, oproportionerliga rapporteringskrav för företagen, samt en politisk vilja att kontrollera industrins leverantörskedjor. Denna utveckling gynnar inte ett innovativt och handelsberoende land som Sverige.

Sveriges välstånd vilar på en konkurrenskraftig industri med en sysselsättning på 800 000 människor och 20 procent av BNP. Förutom att vara motorn i svensk ekonomi, bidrar svensk industri i hög grad till omställningen både inom EU och på global nivå. Detta görs genom innovation, teknikutveckling och export. En produkt tillverkad i Sverige har ett jämförelsevis lågt klimatavtryck både från produktion och i användning

än produkter tillverkade på konkurrerande marknader. Ju större marknadsandelar svenska företag har, desto bättre för klimatet globalt. En stark industriell bas är även en förutsättning för vår totalförsvarsförmåga och grunden till ett motståndskraftigt Europa.

Det globala konkurrenstrycket ökar och EU halkar efter i välbästande utvecklingen. EU behöver därför ett förnyat fokus på tillväxt och produktivitet. Detta nås genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för en innovativ och långsiktig konkurrenskraftig europeisk industri.

Industrin driver omställningen och ska därför ses som en del av lösningen. EU:s ambitiösa klimatpolitik gynnar de företag som ligger långt fram i omställningen, samtidigt behöver politiska åtgärder för att påskynda utvecklingen utgå från företagets verklighet. En verklighet där svensk och europeisk industri konkurrerar på en global marknad där företag i andra regioner har avsevärt lägre klimatambitioner och utsläppskrav. Hastigheten med vilken omställningen kan göras beror främst på företagets förutsättningar att få tillgång till råvaror, innovation och teknikskiften; att kunna utveckla nya produkter och bedriva handel. Inte nya lagar och regler som driver upp kostnaderna.

Stärk förutsättningarna för en innovativ och konkurrenskraftig industri

Värna konkurrens och lika spelregler för en välfungerande inre marknad

Lika spelregler och konkurrensförutsättningar mellan företag från olika medlemsländer är centralt för en fungerande inre marknad. Konkurrens leder inte bara till fler alternativ för konsumenter, det är också en drivkraft för innovation, effektivisering och produktutveckling. Vi ser just nu en snedvridning av konkurrensen, då användandet av statsstöd ökat markant.

Statliga stöd ska användas varsamt, evidensbaserat och främst i syfte att adressera marknadsmisslyckanden, vilket EU tidigare också gjort under en lång tid. Den skenande användningen av statsstöd missgynnar särskilt innovativa företag och företag från länder som Sverige, med mindre benägenhet att subventionera den inhemska industrin. En ökad användning av statsstöd kan även leda till undanträngningseffekter som missgynnar utvecklingen på andra områden, liksom framväxten av nya teknologier. För att komma tillrätta med detta måste undantag från statsstödsreglerna fasas ut.

En ytterligare försvagning av konkurrensen är att EU-länder inför nationell särslagstiftning. Dessa lagar hindrar eller försvårar handeln, vilket undergräver den inre marknaden. EU-kommissionen har under de senaste mandatperioderna varit allt mindre benägen att motverka dessa särregleringar och inte heller medlemsstaterna har tagit sitt ansvar. Det är inte rimligt att företag själva ska behöva driva rättsliga processer för att komma till rätta med detta.

För att rädda den inre marknaden måste denna utveckling motverkas.

Underlätta tillgång till kompetens och reglera arbetsmarknaden effektivt

Tillgång till rätt kompetens är avgörande för industrins möjlighet att växa och investera i Sverige och Europa. Industrieföretag uppger fortfarande att en av de största verksamhetsutmaningarna är kompetensbristen. Det påverkar inte bara företagens verksamhet utan även möjligheten att klara den gröna och digitala omställningen.

Mot denna bakgrund är det viktigt att slå vakt om den fria rörligheten inom EU. Men mer behöver göras för att underlätta rörligheten för arbetstagare inom unionen. De administrativa hindren när företag sänder ut arbetstagare inom EU behöver undanröjas. Vidare krävs också att europeiska företag kan locka till sig arbetskraft med kompetens och talang från länder utanför EU.

Detta behöver EU arbeta för att underlätta, till exempel genom att skapa smidigare processer för arbetstillstånd med ökade möjligheter att byta arbete inom unionen, med beaktande av nationella regelverk.

Industrin ser med oro på lagstiftningsivern inom arbetsmarknadsområdet. Ofta genomförs lagstiftning utan hänsyn till att det krävs en balans mellan rättigheter för arbetstagare och företagens intressen av ändamålsenliga och flexibla villkor. Medlemsstater och arbetsmarknadsparter behöver ges ett stort utrymme inom arbetsmarknadsområdet och eventuell EU-lagstiftning behöver i större utsträckning än tidigare kunna anpassas i nationell rätt och i kollektivavtal. Initiativ krävs även inom arbetsmarknadsområdet för att lindra den administrativa bördan för företag, exempelvis genom minskade informations- och rapporteringsskyldigheter.

Möjliggör framtidens råvaruförsörjning

För att säkra en resilient industriell bas som kan driva omställningen behövs råvaror både från primära och sekundära källor. Sverige måste säkerställa att vår industri kan nyttja de komparativa råvarufördelar vi har. Därför bör Sverige aktivt motverka lagförslag som inskränker medlemsstaternas kompetens eller inte tar hänsyn till deras geografiska, geologiska eller klimatmässiga förutsättningar. För att stärka försörjningstryggheten och konstandseffektiviteten i industrins leverantörskedjor måste Sverige parallellt driva att EU verkar för att främja livskraftiga förutsättningar för återvunna råvaror och öka tillgängligheten av importerade råvaror. Vidareförädling av såväl inhemska som importerade råvaror har historiskt byggt Sverige starkt och är nu viktiga i omställningen. För att detta ska fortgå krävs att EU:s politik skapar rimliga villkor för fortsatt råvaruproduktion och förädling i Sverige och tillgång till handel med andra marknader.

För att möjliggöra en mer cirkulär ekonomi krävs vidare utveckling av cirkulära affärsmodeller och relaterade lagar, regler och normer. Exempelvis behöver lagstiftning som reglerar avfall utvecklas för att möjliggöra fler cirkulära flöden. I Sverige finns många exempel där cirkularitet redan är integrerat i industriprocesser. Svenska företag ligger också ofta i framkant när det gäller att designa en produkt på ett sätt som underlättar insamling, återbruk, och materialåtervinning.

Digitaliseringen har även en central roll för att möjliggöra cirkulära materialflöden, exempelvis för att säkerställa tillräcklig spårbarhet och kunna skapa tjänster och affärsmodeller baserat på en produkts funktion.

Säkra fossilfri el till konkurrenskraftiga kostnader

Tillförlitlig och kostnadseffektiv elförsörjning är en förutsättning för internationellt konkurrenskraftig industri i Sverige och Europa. För att möta EU:s ambitioner om att bli ledande inom de teknologier som krävs för omställningen och en resilient industriell bas behöver elförsörjningen säkerställas.

Sverige och EU måste säkra en fossilfri elförsörjning till konkurrenskraftig kostnad, där alla fossilfria kraftkällor främjas. All kommande EU-lagstiftning på området behöver ta hänsyn till industrins behov. I det perspektivet är tillförlitligheten i systemet en viktig faktor.

Sverige har historiskt ett tillförlitligt elsystem med låga klimatutsläpp. Det är centralt att den ökade sammankopplingen mellan Europas elsystem sker på ett sätt som stärker vår elförsörjning till konkurrenskraftig kostnad. En ytterligare integrering av elmarknaden bör därför bygga på att intilliggande områden först har en korrekt prissättning.

Satsa på industrirelevant forskning och utveckling

Sverige och EU konkurrerar ytterst med kunskap, vilket är en förutsättning för produktion av världsledande högfärdade varor och tjänster. Trots detta investerar EU mindre i forskning och utveckling än konkurrerande marknader. Det är avgörande för industrin att det kommande ramprogrammet efter Horisont Europa, kallat FP10, får en kraftfull finansiering och stärkta förutsättningar för behovsmotiverad forskning och industriellt deltagande. Kommande ramprogram behöver också öka möjligheterna för samverkansforskning och teknisk utveckling för att industrins konkurrenskraft långsiktigt ska kunna stärkas, exempelvis genom att utveckla och förstärka modellen Public Private Partnerships.

Vi ser just nu en växande tendens till politisk styrning av innovationssatsningar, vilket riskerar att urholka excellensen i EU:s innovationssystem och med det den europeiska industrins globala konkurrenskraft över tid. EU behöver nu ambitiösa satsningar i industrirelevant forskning och utveckling som sker i öppen konkurrens - med lika förutsättningar för företag att delta oavsett storlek eller härkomst. Satsningar som utifrån ett industriellt perspektiv på ett balanserat sätt inkluderar excellent forskning samt underlättar för marknadsimplementering och innovation.

Genom att värna excellens kan den europeiska industrin bygga vidare på styrkeområden och utveckla nya förmågor. Det stärker industrins konkurrenskraft och skapar även omvända beroenden som bevarar handlingsfriheten och främjar marknadsmöjligheter.

Skapa innovationsvänliga regelverk med minskad regelbörda

Harmoniserad lagstiftning underbyggd av gemensamma standarder är nyckelfaktorer för att undanröja handelshinder på den inre marknaden. I vissa fall är det fullt motiverat att besluta om ny EU-lagstiftning för att komplettera och stärka den inre marknaden, inte minst när alternativet är en mångfald av nationell lagstiftning. Detta kräver dock en lyhördhet för företagens behov och att ny lagstiftning utformas på ett sätt som inte hämmar europeiska företags globala konkurrenskraft. Som följd av en "tsunami" av alltmer detaljreglerande och komplexa lagstiftningsförslag under den senaste mandatperioden har regelbördan i stället kommit att bli en av de främsta konkurrensackdelarna för den europeiska industrin i jämförelse med företag från andra marknader. Marknaden har även hämmats av en alltmer politisk styrning av det europeiska standardiseringssystemet.

Frågan är inte främst vad, utan snarare hur vi lagstiftar. En analys av hur nya förslag påverkar industrin konkurrenskraft måste göras genom att konsekvent tillämpa EU:s konkurrenskraftscheck. En erfarenhet från den Gröna Givens är att det är den kumulativa effekten av regelverk som avgör industrins

möjligheter och konkurrenskraft. Det innebär att det inte fungerar att enbart analysera konsekvenserna av varje förslag separat, utan även helhetseffekten måste bedömas. Målet om att minska rapporteringskraven inom EU med 25 procent är välkommet, men det bör kompletteras med ett motsvarande mål att minska den totala regelbördan. Ett användbart perspektiv är att utforma lagstiftning på ett sätt så att det är enkelt för småföretag att förstå och följa, vilket oftast även lämpar sig för större bolag.

Alltför detaljerade krav i lagstiftning begränsar i många fall innovationsförmågan och försvårar även standardiseringsprocessen. EU behöver värna den Nya Metodens grundprinciper vid reglering av industrivaror: väsentliga krav i lagstiftning, tekniska lösningar i standarder framtagna av marknaden och självcertifiering så långt som möjligt som intygas med CE-märkning. En välfungerande inre marknad är även avhängt en ökad regelefterlevnad genom förbättrad marknads kontroll. Det gör det europeiska regelverket mer innovationsvänligt och följsamt mot den senaste utvecklingen, vilket främjar investeringar samt underlättar skalbarhet och marknadsimplementering.

Underlätta handel med omvärlden som nyckel till stärkt försörjningstrygghet

Sveriges och den globala välbefinningsutvecklingen bygger på handel. Genom handel skapas förutsättningar för specialisering och storskalet fördelar, vilket bidrar till utvecklingen av alltmer avancerade produkter och hållbara lösningar. Exportindustrins globala konkurrenskraft bygger samtidigt på tillförlitliga och kostnadseffektiva försörjningskedjor för förädling och vidare export.

Europeisk industri konkurrerar med producenter utanför EU som har lägre miljökrav och kostnader för utsläpp, och ibland även omfattande statliga stöd. Samtidigt innebär ny EU-lagstiftning, såsom gränjusteringsmekanismen, avskogningsförordningen och due diligence, ökade dokumentationskrav och kostnader för industrins produktion och leverantörskedjor. Även lagstiftning som industriemissionsdirektivet (IED) innebär ökad detaljreglering. Det kan leda till en konkurrensnackdel i jämförelse med andra marknader och därmed att produktion flyttas från EU. Det kan även skapa inläsningseffekter som begränsar möjligheten att anpassa leverantörskedjorna vid störningar i världshandeln.

Företag från tredjeland med otillbörliga statliga stöd eller oreglerat marknadsinflytande på sina hemmamarknader kan skapa ojämlika konkurrensförhållanden till nackdel för europeiska företag. I brist på multilaterala eller bilaterala överenskommelser för att adressera snedviden konkurrens är det därför motiverat att EU använder handelspolitiska skyddsinstrument för att säkerställa lika konkurrensvillkor. Användningen av dessa instrument ska ske i enlighet med Världshandelsorganisationen WTO:s och EU:s regelverk, vilket inkluderar beaktande av potentiella motreaktioner som kan påverka europeiska företag negativt. En stabil världshandelsorganisation med internationellt accepterade handelsregler och effektiv tvistlösning, där skyddsinstrument inte används av protektionistiska skäl, är gynnsamt för industrin och måste värnas.

Svenska beslutsfattare måste vara drivande bakom ett förnyat fokus på en ambitiös frihandelsagenda inom EU, som upprättar lika spelregler och öppnar upp nya marknader utanför EU. Det breddar basen av underleverantörer, vilket möjliggör för företagen att göra en egen riskbedömning och diversifiera leverantörskedjorna för att stärka motståndskraften.

Ett Sverige som talar med en enad röst i EU

Under Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd lyfte regeringen förtjänstfullt behovet av ett förnyat fokus på stärkt konkurrenskraft och produktivitetsutveckling högst upp på EU:s politiska dagordning. En gemensam vision som är grunden för att stärka vår påverkan inom unionen – en grund som vi nu måste bygga vidare på. För det krävs att svenska aktörer arbetar mer samordnat för att driva gemensamma svenska intressen i ett tidigt skede av lagstiftningsprocesser och bygger allianser med likasinnade för att påverka EU:s utveckling.

För att stärka samordningen, både inom Regeringskansliet och mellan departement och myndigheter, efterfrågar svensk industri en bredare översyn av Sveriges arbete med EU-frågor.

Översynen bör fokusera på hur ett ökat informationsutbyte mellan riksdag och svenska Europaparlamentariker ska se ut, samt hur en sömlös och systematisk samverkan med näringslivet ska genomföras.

EU blir vad vi gör det till. Svensk industri vill bidra till ett starkare Sverige inom ett starkare EU. Det arbetet måste börja nu!

byggmaterial
industrierna

grafiska
FÖRETAGEN

GÖN
RUA
ARBETSGIVARE

IKEM
Innovations- och kemiindustrierna i Sverige

INDUSTRI
ARBETSGIVARNA

Jernkontoret

LIVSMEDELSFÖRETAGEN

SBMI
Sveriges Bergmaterialindustri

Skogs
Industrierna

SveMin

Teknikföretagen

TEKO | SVERIGES TEXTIL-
& MODEFÖRETAG

tmf

ÅTERVINNINGSDUSTRIERNA